

Kde potkáš Krista?

MOTTO: " Nevěřil bych v Boha, který by byl snadno pochopitelný. Je pro mne tajemstvím, které je tak blízko mne, že je blíže mne než jsem já sám sobě. Bůh je pro mne tajemstvím, ke kterému se budu stále přibližovat. Je tajemstvím, o kterém vím, a jsem přesvědčen, že je, ale nikdy nebudu plně vědět JAK je. Je tajemstvím, které člověka naplňuje úžasem. Člověk s Bohem, s Tajemstvím, prožívá stále nová a nová dobrodružství, a nově a nově může ve svém životě žasnout. A v tom je krása opravdové víry, opravdového vztahu k Bohu."

sv. Augustin

Když jsem se prvně seznámila se životem a myšlenkami Matky Terezy z Kalkaty, nechala jsem se úplně prodchnout její prostou vírou a kristovskou láskou, s kterou se vydávala lidem, jimž sloužila. Snad jsem si to uvědomovala o to více, oč jsem byla vzdálenější té síle, obětavosti a schopnosti přijímat nuzné, špinavé, ztrápené. Je pravda, že jsem se vždycky snažila pomoci tam, kam mne postavila profese speciálního pedagoga, ale ve srovnání se službou Matky Terezy bylo mé počínání skoro trapné. Přišly i chvíle, kdy jsem neunesla díky svých "vděčných pacientů" nebo jejich rodin. Jejich uznání mne často zahanbovalo, bylo mi nepříjemné. Přitom ta profesionálka ve mně bývala sama nad sebou celá pryč uspokojením a sebeúctou.

"Každý den něco dobrého pro Krista" - je jeden z článků víry Matky Terezy. Kéž by se mi to dařilo! Kolikrát jsem byla tak upachtěná a zdivočelá všemi těmi nároky svých klientů a pacientů, že jsem na Boha ani nepomyslela. A jestli, tak zcela okrajově - ano, já vím, že tu někde jsi, že tu jsi se mnou, mám Tě za to moc ráda, děkuji Ti za ochranu a že mi fandíš, ale nezlob se, teď zrovna na Tebe nemám moc času.

Někteří mi říkali - je na tobě vidět, že jsi křesťanka, takové úkoly by jen tak někdo nezvládl. Jenže já věděla, že mám síly za dva nebo tři, a že to klidně zvládnou, i když udýchaná. A doufala jsem a věřila, že si z toho něco Bůh vezme i pro sebe, když bych tak ráda něco pro něho dělala, něco dobrého každý den...

Dalším článkem z pomyslné věrouky Matky Terezy bylo pro mne naprosto nepochopitelné zjevení "Kristovy tváře v každém trpícím, v každém odsouzeném, kterému mám sloužit". Co tím myslí, ptala jsem se často - jak mohu vidět Kristovu tvář ve sjetém feťákovi, mongoloidním dítěti, v uslintaném špinavém dědovi v čekárně Hlavního nádraží, v našminkované šlapce v Perlovce, atd. Oni všichni svým způsobem trpí, ale oni všichni jsou od Krista vzdáleni miliony světelných let. Kde by se tedy v jejich tváři měl vzít? A jak je k tomu všemu ještě milovat?

Sloužit, pracovat pro blaho postižených, to jsem věděla, že je dobré. Věděla jsem, že v mém srdci je dost soucitu, vctění i spoluúčasti, že v mé hlavě je dost vědomostí a v mém těle dost vitality, abych to ustála. Jenže Matce Tereze bylo v té době kolem sedmdesáti let, neměla žádnou univerzitu a vážila sotva 45 kg. Byla skoro podvyživená, žila v nelidském podnebí a v prostředí plném nemocí, špíny a utrpení. Já si udržovala duševní i fyzickou kondici pravidelným cvičením a plaváním, živená jsem byla až moc dobře a utrpení jsem znala takříkajíc z rychlíku.

Jednoho úplně obyčejného dne jsem odešla ze svého pracoviště na poštu. Na chodníku přede mnou upadla nějaká babka a vypadalo to, že se sama nezvedne. Snažila jsem se jí pomoci, ale vůbec jsem s ní nehnula, jak byla bezvládná. Stoupla jsem si vedle ní a vztekle řvala na netečné lidi, co chodili kolem, aby mi pomohli. Nakonec jsme nějak zvládli ji položit a něčím podepřít, letěla jsem na poštu zavolat záchranku, byla jsem úplně nepřítomná, jak mě štvála ta lhostejnost a pomalost kolem mne. K bábině jsem se vrátila a všimla jsem si, že je nějak umazaná a že má odřené ruce. Měla jsem v kapsičce saka u kostýmu takový ten parádní kapesníček s vyšíváním, který se tehdy nosil. Jinak jsem u sebe nic neměla. Vzala jsem s lítostí ten kapesník a otřela jí pusou a ty zakrvácené ruce. Nejdřív se mi

dělalo trochu nanic a pak - pohlédla jsem jí do obličeje - a On tam byl! Nevím, jak se to stalo, díval se jakoby skrz ten vrásčitý ušmudlaný obličej a měl tak nádherný pohled, že jsem se nemohla ani nadechnout, sevřelo se mi hrdlo a do očí se tlačily slzy. A moje myšlenky se ptaly - to jsi Ty, Pane? Pak se obraz rozplynul, zůstala bábina, já a ještě saniťák, který se ptal, jestli jsem příbuzná. Zavrtěla jsem jen hlavou a té stařence, když mi chtěla vrátit kapesník, jsem pohladila tvář a řekla jí, ať si ho nechá na památku. Ani nevím, jak jsem to myslela. A tak jsem viděla Krista poprvé, Na Karlínském náměstí v Praze.

Asi o rok nebo dva později jsem přijela do Klobouk, do zařízení pro postižené lidi, které se jmenuje Betlém. Duchovní službu zde, pokud vím, vykonává evangelická i katolická církev, i když hospodářsky je Betlém veden Diakonií. V té době tam byl na návštěvě zakladatel evropské Archy, bývalý žoldák a později kněz Jean Vanier. Něco jako Matka Tereza v chlapském vydání, ale ne zas tak docela. Přeci jenom působil v trochu odlišných podmínkách. A byl tam také Jirka.

Když jsem poprvé Jirku uviděla, málem jsem omdlela. Za čtyřicet let svého života jsem viděla děti bez rukou, bez nohou, s obrovskými hlavami, děti, které se nemohly hýbat. Viděla jsem i spoustu dospělých se všemi možnými i nemožnými vadami, různě znetvořené, ale Jirka předčil všechny mé zkušenosti. Je to z prvního pohledu nehezky vousatý skřítek neodhadnutelného věku, který leží v dětském kočárku, je podivně zkřivený a každou končetinu má nějak jinak divnou. A v té malé hlavičce nemůže být rozumu ani za pětník. Byla jsem ráda, když už jsem mohla od tohoto člověka odejít.

Druhý den byla katolická mše, které se zúčastnili obyvatelé Betléma i my, kteří jsme si přišli poslechnout Jeana Vaniera. Protože špatně vidím, nasoukala jsem se v kostele hned do první řady, aby mi nic neušlo z toho slavnostního dění. Ironií bylo, že přímo před moji lavici zaparkovali kočárek s Jirkou. Snažila jsem se dívat na krásnou výzdobu barokního kostela, ale oči mi pořád sklouzávaly na tu znepokojující bytůstku. V průběhu bohoslužeb jsem chvílemi uvažovala nad smyslem přítomnosti - podle mne zcela nezuživé a retardované - miniaturny muže na velmi dlouhých bohoslužbách, spojených navíc s poměrně náročným svědectvím Jeana Vaniera o jeho životě v komunitě mentálně postižených, tedy v Arše.

Často se zmiňoval o tom, že ve tvářích svých svěřenců vidívá Kristovu tvář. Že by se osobně znal s Matkou Terezou a teď ji cituje?

Když končil program, přistoupil Vanier ke kočárku, poklekl vedle něj a požehnal Jirkovi. Úplně jsem ztuhla překvapením. Bylo to gesto, které znám, ale které nabylo zcela posvátného významu a jakési tajemné až magické krásy a pokory. Ten velký Vanier udělal to, co by dokázal málokdo nebo vůbec nikdo ze shromážděných - alespoň tehdy jsem si to tak myslela. On, na kterého se přišly podívat davy, aby pochytily něco z jeho skutečně svaté moudrosti, poklekl před tím doslova "Nejmenším" a předal mu to, co sám obdržel od Pána.

Před odchodem z bohoslužeb jsem se naposledy podívala do Jirkovy vrásčité, pokřivené a vousaté tvářičky. A najednou, jakoby dvojprojekcí, se ta tvář začala měnit, její oči se rozzářily, nehezky rysy dostaly úplně jinou podobu. Opět to byl On, poznala jsem ho, ležel v tom kočárku jako podivná lidská larva, a jeho obličej byl plný utrpení a krásy, jako obličej Boží. Na žádném z těch obrazů ani soch v tom překrásném kostele jsem nic podobného nezaznamenala.

Poznámka: druhý den, na evangelických bohoslužbách, se hrál jakýsi biblický příběh. Herci byli obyvatelé Betléma, každý byl nějak postižený, ale všichni se své úlohy zhostili skvělým způsobem. Jirka hrál také, nevím už jakou roli, i když jsem si předsevzala, že na to nikdy nezapomenu. Někdo mu přidržoval mikrofon a on mluvil, poměrně velmi srozumitelně, nádherným sametovým hlasem, a přesně věděl, proč a co říká. Také zpíval chvály našemu Pánu. Měla jsem jediné přání - pokleknout vedle toho kočárku a nechat si požehnat. Předej mi, Jirko, alespoň trochu té milosti, lásky a krásy,

kteřou neseš. Neudělala jsem to. Obávala jsem se, že by to ostatní špatně pochopili...

Od té doby zase uplynul nějaký čas a já jsem pracovala u těžce mentálně postižených dětí, které mi Bůh svěřil, pro které mě vybavil láskou, vědomostmi i přirozenou autoritou. Přesto jsem často klesala pod tíhou této služby.

Byl mezi těmito dětmi jeden krásný nevidomý chlapeček, který měl v důsledku své komunikační vady nezvladatelné záchvaty zoufalého vzteku. Často se bil do hlavy, do obličeje, válel se po zemi a hrozně křičel, až to bolelo v uších a hlavně v srdci. Po čase jsem se naučila odhadovat jeho přicházející záchvat, vskládala jsem na něho ruce, modlila se, držela jsem ho vši silou v náručí, aby si neublížil. Protože v mé bezmoci už nebyla žádná slova, modlila jsem se šeptem v jazyku, který mi dal Duch svatý. Někdy to pomohlo, ale jindy jakoby se všichni démoni probudili a dohodli se, že nás oba zničí. Bývalo to hrozné.

Bylo odpoledne, chlapec měl celý den záchvaty jeden za druhým. Teď byl velmi unavený, a jen tak ležel. Já jsem byla tak vyčerpaná, že jsem nenašla sílu, abych si uvařila kávu a napsala zápisy z dnešní služby. Byli jsme v místnosti sami, on na žíněnce v jednom rohu, já u stolu v druhém rohu. Najednou začal opět " nabírat " k záchvatu. Znenadání, jakoby se rozmyslel, jeho dech se srovnal a on se zvedl. S napřaženými rukama, aby o nic nezavadil, došel až ke mně, vylezl mi na klín a svou zvláštní autistickou řečí mě poprosil: "Mám ti zase šeptat", což v překladu znamená - prosím tě, modli se za mě, zase mne TO ohrožuje. Podívala jsem se do jeho obličeje s jedním nevidoucím očkem, druhé mu zcela chybělo. V té tváři, zkrabatělé nevýslovným napětím a bolestí, v té tváři plné modřin, ze které se na mne často zle cenily zuby, začala vystupovat Ježíšova podoba. Byl neskonale smutný, ale nebál se, nebyl zničený. Objala jsem tu dětskou důvěřivou postavičku a tak jsme spolu dlouho seděli. Já mu „šeptala“, jen Duch svatý věděl, co to bylo. Chlapec nakonec usnul a já děkovala Bohu, že mi prokázal takovou čest a že svým zjevením potvrdil přítomnost svého Syna v mé službě tomu dítěti.

Tehdy se mi Ježíš Kristus zjevil potřetí. Bylo to ve středisku Ratolest Diakonie Českobratrské církve evangelické v Praze Strašnicích.

Během deseti let, která uplynula od prvního Setkání, jsem se naučila hledat a rozeznávat Boží tvář v lidech, které mi poslal do cesty. Už jsem dost přesně věděla, co znamená vidět Krista v bližním, kterému mám sloužit. Není to vždy, není to na mé přání. Prostě se to tak někdy přihodí, podle svaté Boží vůle. Já jsem ale nyní vnímavější, přístupnější a citlivější na tyto důkazy Božího milosrdenství. Myslela jsem si, že v tomto stádiu poznání jsou věci tak dokonalé, jak jen můžou být. Jsem ovce, která slyší pastýřův hlas a dokonce čas od času pozná, kde je její místo. Žádné zvláštní zážitky, žádná duchovní extáze. Kristova tvář se sice nezjevovovala s takovou intenzitou, ale občas jsem ji mohla vysledovat snad v každé zraněné bytosti, kterou jsem potkávala. Ale občas se zdálo, že Ježíš jakoby trochu zmizel, stáhl se do pozadí. Nevadí, Pane, já vím, že tady jsi, že žehnáš každému mému vcházení i vycházení. Jsem víceméně připravená se s Tebou zase potkat v nějakých bezmocných nemocných lidech, v ubohých stařenkách nebo mentálně postižených věčných dětech. Děkuji Ti, že na to myslíš, dáváš mi tak jistotu, že jsem správně na místě.

A přišlo léto. Do osady jsem přijela dobře připravená na okolnost, že budu oslovena a požádána, abych pohovořila o svých zkušenostech v terapii postižených dětí a mládeže v Diakonii. Bůh ale všechno zařídil jinak. Lidé, kterým jsem mohla sloužit, začali od druhého dne sloužit mně, a to s takovou intenzitou, o jaké se nezdá mnohým pastorům či velkým evangelistům.

Poznámka: pamatuji se, že jsem kdysi doslova utekla z jakési velké evangelizace do hospody, kde bylo ticho a klid. Na evangelizaci mi bylo protivné, že tam někdo křičel na Ježíše a o Ježíši, všichni byli velmi vzrušení, připadali mi manipulovatelní i manipulující. To jen na okraj, aby bylo zřejmé, že jsem k příliš spontánní službě někdy nedůvěřivá.

V té osadě jsem žila týden uprostřed Božího slova a lidských svědectví. Zdálo se, že každý den mi vrývá do duše nesmazatelné jizvy, mnohem hlubší než ty na pažích mých apoštolů, bývalých narkomanů.

Poslední den jsem Ho uviděla. Do mého pokoje vkročil mladý muž, který mi po celý týden mnoho dával, aniž jsem věděla, zda mám já něco, co by mohl přijmout. Vypadal jako skin, ale to byl pouze vnější vzhled. Od prvního okamžiku setkání jsem věděla, že jeho srdce je na hony vzdáleno jakékoliv podobné ideologii. Přišel a přinesl adresu s nepřesvědčivým přáním, abych mu někdy napsala. To, co mě přesvědčilo, byl zlomek vteřiny, kdy jsem mohla vidět Kristovu tvář a oči, ve kterých byly slzy. To bylo v Bechyni, v osadě Poušť, čtvrté setkání s Kristem, takříkajíc tváří v tvář.

Nevím, jestli dělám každý den něco dobrého pro Krista jako Matka Tereza. Moc bych si to přála. Jenže, kdykoliv se zamýšlím nad jednotlivými událostmi dne, přicházím na mnoho dobrých věcí, které Bůh dělá pro mne, a vím, že ve srovnání s Jeho dobrotou, jsou všechny mé skutky pouhými plagiáty. Nevím, jestli dost miluji, aby to bylo dobré pro Boha. Ale vím, že On mě může naučit milovat ještě víc, nad jakékoliv mé pomyšlení. A jednou, až už moje srdce nebude stačit na tolik lásky, prostě uvadne a zemře. Tak uvadají a zmirají i květiny, aby udělaly místo pro jiné.

Na tenhle okamžik se moc těším, protože dostanu Jeho srdce. A už se nebudu ptát, jestli dělám něco dobrého pro Boha, protože budu v Něm a On ve mně, jak slíbil.

Delicie Nerková